

ГО «Фестивальний центр «Золотий Дюк» / Одеський академічний український музично-драматичний театр ім. В. Василька Вистава «Вона його любила»

Сергій Васильєв:

«Вона його любила» в Одеському українському театрі – сучасна драма, розказана сучасною мовою. Можливо, не всі глядачі згодні ототожнити себе з її героями, але тут пастозно подано вгадувані соціальні типажі, діють реальні міські мешканці, які, страждаючи, розігрують вічні сюжети любові-зради, потягу-відторгнення, жертвності-помсти у впізнаваних обставинах сьогодення. Театр, до речі, не прагне їх засуджувати, та й взагалі, здається, має на меті звільнити глядачів від будь-яких стереотипних оцінок щодо співгромадян, які їх оточують. Саме тому інтелігент виявляється тут абсолютним лайном, донька алкоголіка – чистою душею, а вбивця – мало не ліриком. Жанр вистави із деяким апломбом визначено як «життя на 2 дії», але, скоріше, це вигадливо аранжований міський романс – із шаленими коханням, підступним звабником, романтичним хуліганом та ножем під ребро для наївного «ребра Адама» у фіналі.

Відаючи належне надзвичайно пристрасним у довірі до запропонованих режисером обставин та умовностей виконавцям, виставу все-таки треба класифікувати як явище авторського театру. Стас Жирков перебирає тут на себе не лише суто постановочні функції, але й здійснює переклад та адаптацію тексту білоруського драматурга Андрія Іванова, організовує сценічний простір, самостійно моделює (втім, мабуть, радше, підбирає) костюми, відповідає за звукове та світлове рішення. Тобто демонструє тотальний контроль над дією, скрупульозно вибудовує її партитуру, старанно диктує акторові малюнок ролі. Ті, хто знайомі із попередніми роботами цього режисера, легко виявлять в його виставі вже відомі індивідуальні прийоми. Правда, в одеській виставі постановник застосовує їх з високою енергією і точністю. Варто відзначити й сам принцип режисерського трактування загалом дуже реалістичного, цілком в дусі «нової драми» тексту драматурга. Він «оновлюється» не лише завдяки імплантації (між іншим, дуже вдалої) до нього суто одеських прикмет, але й дотепною театралізацією часом досить депресивних епізодів драми. Публіці пропонується не потяг до побутової правди, а свідомо карнавалізоване дійство, де перебільшення мають здебільшого ексцентричну природу. Це, з одного боку, примирює глядачів з надто грубим текстом, з іншого, полегшує самому режисерові аналітичну, сказати б, репрезентацію героїв. Справді, борцівська (чи пітекантропівська?) стійка похмурого Кості або вкрита кокаїном фізіономія Славика свідчать про їхній соціальний статус, вдачу, образ життя красномовніше за будь-які словесні описання та характеристики.

Вистава «Вона його любила», безперечно, має свою художню логіку. Стас Жирков обирає власний спосіб показу сучасної реальності – і це його режисерське право. Тут не йдеться про занурення у таємниці психології людини, герої представлені як соціальні типажі, і часом досить переконливо. Власне, прагне того постановник чи ні, у виставі зображено zdegradоване суспільство, де жалості гідна хіба що зарізана дівчина, котра любила, як уміла. Герої ніби ні до чого не прив'язані, що добре підкреслено й аскетичним простором, у якому вони діють. Навіть пес тут – муляж. Між тим, про вбогий світ персонажів багато говорять їхні костюми та музика, яку вони волюють слухати, з насолодою часом підспівуючи цьому напівшансону.

Актори, які працюють у виставі «Вона його любила», гідні всіляких похвал. Вони чудово відчувають запропонований режисером стиль подання характеру, нарочито надмірний, галасливий, емоційно витратний. Ролі, зрештою, виходять дуже соковиті. Цей спосіб гри не передбачає стрибків у психологію героїв, але вимагає виняткової точності деталей й невідомості почуттів. Виконавської дисципліни та граничної віри у постановочні настанови. Зрештою, душевно неекономної гри.

Вистава «Вона його любила», створена режисером Стасом Жирковим в рамках творчої майстерні Одеського українського музично-драматичного театру імені В. Василька «Глядач на сцені», є обнадійливим прикладом вдумливої і сміливої роботи над сучасним драматичним текстом, інтерпретованим в оригінальній режисерській манері із гідним ансамблем виконавців.

Ганна Веселовська:

Виставу «Вона його любила» заслужений артист України режисер Станіслав Жирков поставив в Одеському театрі ім. В. Василька у форматі Експериментальної творчої майстерні «Глядач на сцені». За відсутності належного ігрового майданчика [наявна в театрі «Сцена 38», названа відповідно до кількості глядачів, зовсім мікроскопічна. – Прим. ред.] режисери, розуміючи, що їхня вистава матиме камерний характер, час від часу ідуть на вимушений крок та розміщують публіку на сцені в безпосередній близькості до артистів. Зближення акторів і глядачів у спектаклі Стаса Жиркова – річ принципова, адже він придуманий так, аби останні ніби підглядали за подіями. Відповідно, присутність «Вона його любила» у номінації «Велика сцена» є недоречною та створює певні проблеми для її адекватного оцінювання.

Автор драматургічного тексту, за мотивами якого поставлена «Вона його любила» – молодий білоруський драматург і кіносценарист Андрій Іванов, котрий закінчив у Мінській кіношколі-студії курс «Сценарна майстерність». Його перший драматургічний досвід – сценарій шкільного сіткому «Учілка». А першою п'єсою стала драма «Це все вона», створена під час лабораторії Центру білоруської драматургії 2012 року. Ця ж п'єса була визнана настільки вдалою, що увійшла до шорт-списку 11 Міжнародного конкурсу драматургів «Євразія-2013», і в 2016 р. її поставили у Київському Молодому театрі.

Вона його любила

Переважна більшість творів популярного на пострадянському просторі Андрія Іванова присвячена проблемам важких підлітків, їхнім стосункам із батьками, складнощам адаптації в суспільстві. Стас Жирков цю тематику відчуває як ніхто інший з українських режисерів і актуалізує її в багатьох спектаклях. Починаючи від ранньої «Наташиної мрії», він говорить про це майже постійно в дуже особистісній та максимально відвертій ігровій манері. Складається враження, що у такий спосіб він виплескує свої незагоєні підліткові образи. І це робить його постановки особливими: відштовхуючими та притягальними одночасно.

«Вона його любила» представлена в притаманній Жиркову аскетичній чорнушній естетиці. Сценографія замінена сценічним дизайном, тобто сценічний простір створюється із підручних засобів, маркує типове для ситуації публічне або приватне місце й може утилітарно експлуатуватися в інших виставах. За великим рахунком, воно не має атмосферності, настрою як сценографія, але зручне при організації мізансцен. Приміром, використовуючи великий стіл, ще й обрамлений світлодіодною стрічкою, Жирков вмонтовує його в різні ігрові ситуації, хоча від цього стіл не набирає додаткових знакових навантажень, а швидше виконує функцію спортивного снаряду у фізкультурній залі.

Механічне освоєння навколишнього середовища, за великим рахунком, є ключем до сприйняття і розуміння того, як придумує спектаклі Стас Жирков. Адже до найсуттєвіших їхніх ознак можна віднести особливий фізіологізм акторського існування, так би мовити, своєрідну «біомеханіку», що провокує потужний емоційний поштовх у артистів. Усі виконавці – Марина Клімова (Таня), Вадим Головка (Сергій), Володимир Романко (Славик), Ірина Охотніченко (Мама), Ігор Геращенко (Тато) – перш за все створюють динамічні, ексцентричні, часом карикатурні зовнішні рисунки ролей. Саме завдяки пластичним обрисам, як то жестикуляції, міміці, ході, манерності і т. ін., ці сценічні персонажі дуже впізнавані, зіставні з реальними. Водночас, ця пластична соціальна характерність, якої домагається від акторів режисер, ними істотно «отеатралюється».

Зрештою, «отеатралення» у фізіологічно точно відтвореній буденній драмі, яке відбувається через прийоми надмірності, ефектності та позування, картинності композицій, надає спектаклям Жиркова особливого лякаючого шарму. «Вона його любила» – вистава красива і страшна одночасно, вона і смішна, і пустотлива і грізна, і брутальна.

Звісно, особливості режисерського підходу Станіслава Жиркова мають як свої переваги, так і свої недоліки. Адже картинне ексцентричне зображення повсякдення людей, котрі відчайдушно змагаються за місце під сонцем, переборюють самих себе та обставини, позбавляє персонажів психологічних рисунків, а мотивації їхніх вчинків переводяться на рівень фізіології. Відповідно, всі учасники подій виглядають дуже однозначними істотами, які не викликають ані співчуття, ані жалості. Отож, тут зовсім не йдеться про емпатію, але для того, аби зрозуміти, що діється з нами і як жити далі, це конче потрібно.

Ольга Голинська:

Виставу поставлено за мотивами п'єси Андрія Іванова «С училища». Вона – про наші сьогоденні реалії як на рівні побуту, так і психології, філософії, людських стосунків, що красномовно підкреслено підзаголовком «Життя на 2 дії». А що може бути більш своєчасним, ніж сама сучасність, котру розглядаєш прямо перед собою, немов у дзеркалі чи то крізь вікно?

Тут усього шість героїв, у кожного з яких – свої проблеми, бачення світу, уявлення про любов і щастя. Та все ж основна проблематика спектаклю – молодіжна. Четверо головних персонажів – Таня, Сергій, Славик і Костя – молоді люди, які шукають сенс життя й намагаються уявити, зазирнути в майбутнє, кожен по-своєму. До них долучаються Мама Сергія, яка до безумства, але на власний міщанський штиб любить синочка, і Тато Тані – інвалід і п'яниця, чий смисл існування – випивка. «Кожен любить, як вміє!» – написано в програмці та на екрані в кінці вистави.

Таня (Марина Клімова) – молода дівчина з люмпенського середовища, продає рибу на базарі, заробляючи на прожиття собі й батькові, та паралельно навчається в училищі. Вона береже цноту і мріє про принца, яким вважає свого учителя філософії Сергія.

Сергій (Вадим Головка) хоче за будь-яку ціну вирватися з кола бідності, емігрувавши за кордон. Друг Сергія Славик (Костянтин Кириленко) – багатий мажор і наркоман, перебуваючи у постійній гонитві за розвагами, що стають усе божевільнішими, провокує Сергія спокусити Таню й виставити відео в інтернет. Ціна – надання тому фінансової можливості виїхати з країни.

Костя (Володимир Романко) – колишній хлопець Тані, котрий за вбивство її однокласника через ревності відсидів у в'язниці, вийшов звідти і, знову-таки через ревності, по-своєму «розрулив» ситуацію, що закінчилося для дівчини трагічно.

Усі герої прагнуть реалізації бажань, справдження мрій, однак жодний з них, на жаль, так і не зміг досягти якогось ідеалу. Дійсність і обставини виявилися сильнішими. Таня гине, Сергій відправляється за кордон і знаходить там таку саму рутину, Славик від нюхання наркотиків переходить до ін'єкцій, які його остаточно спустошують, Костя повертається до в'язниці.

І хто скаже, що це – не типові сьогоденні проблеми? Мимоволі задумуєшся: що ж чекає тут наших дітей, коли в час «наворочених» гаджетів, новітніх технологій тощо нічого не змінюється по суті? Але слід завжди сподіватися на краще...

Знову звертаюся до програмки: «Режисура, переклад та адаптація тексту, сценічний простір, костюми, звукове та світлове рішення – заслужений артист України Стас Жирков». Отже інноваційний режисерський задум вистави належить нашому землякові-киянину [С. Жирков провів дитинство в Іллічівську під Одесою, нині це місто Чорноморськ – прим. ред.]. Він співпрацював із драматургом Андрієм Івановим і максимально адаптував п'єсу до одеських реалій.

Зокрема це суржик, суміш української і російської мов, якою розмовляють усі герої. Активно використовується також ненормативна лексика, про що попереджають афіші й програмки. Однак, мушу визнати, вона органічно влітається у загальний контекст вистави й не сприймається надто чужорідно. Адже не секрет, що її широко застосовують наші молоді громадяни, і – подобається це нам чи ні – ми достатньо чуємо таку «мову» щодня на вулицях, у метро та інших місцях.

Таня мешкає у Поскоті («Поселок Котовского» – одеський мікрорайон). У тексті періодично згадується то академія Кивалова, то ринок «Северний».

Вистава демонструється як продукт експериментальної творчої майстерні «Глядач на сцені». Публіка сидить прямо на кону таким собі розімкненим у бік глядачевої зали прямокутником. Ігровий простір відділяється від пустих рядів крісел стіною-екраном, на фоні якого і розгортаються події.

У спектаклі багато інтерактиву, безпосереднього спілкування акторів із глядачем. Так, наприклад, в результаті доволі дотепної та розкутої імпровізації Славика (Костянтин Кириленко) усі присутні дізналися, що в залі сидить режисер Лінас Зайкаускас і «комісія з "ГРИ"» (тобто ми – експерти).

Усе це максимально наближає дію до реальності, часом ніби стирається грань між театральним дійством і справжнім життям, створюється відчуття, що події відбуваються прямо тут і зараз і ти їхній безпосередній учасник.

Художня цілісність вистави обумовлена, мені здається, насамперед тим, що задум більшості з основних її компонентів належить одній людині – режисерові Стасу Жиркову.

Сценографія дуже лаконічна, коли б не сказати, скупа: стіл, стільці, стіна, мікрофон, у другій дії з'являється ... труна. Кожний предмет – максимально функціональний. Стіл використовується як додаткова сцена. Мікрофон – не просто підсилювач звука, періодично він стає засобом зв'язку із зовнішнім світом: через нього промовляються монологи, персонажі звертаються до людства, президента тощо.

Костюми максимально прості й органічні. Таня – абсолютно в сучасному тренді: куртка Adidas, майка, капронова гофрована спідниця (чомусь виникла асоціація із балетною пачкою) і нині дуже модні кеди. Сергій, як і належить викладачеві, – у костюмі, проте з короткими штанцями, немов хлопчик, який виріс з одягу. Славик – у дорожньому вбранні, але заплямованому коксом. «Накачаний» зек Костя у простій майці-«алкоголічці» та звичних для його побратимів-«тітушок» спортивних треніках.

Мама Сергія (Ірина Охотніченко) після монологу сина про те, що наше суспільство невиліковно хворе на «совок», про одні й ті ж в'язані шапки з нашитими перлинами у жінок з маршруток, з'являється на сцені у точно такій самій радянській шапочці, символізуючи ненависну молоді віджилу епоху.

Пластика й міміка Тані відповідають манерам поведінки сучасних юнаків і дівчат. Вразили натуралістичність блюзнірства й кривляння емоційно й душевно вигорілого Славика.

Добре продумана робота зі звуком. Чого варта одна тільки розмова батька-алкаша (Ігор Геращенко) з донькою! Звукове відлуння тут сприймається як своєрідна алегорія навколишньої пустоти, не сказати б, пустки.

Дуже вдалим є музичне рішення вистави. Музика – характеристика персонажів і подій. Загалом вона або фонові (електроніка Андрія Ругару), або конкретна (пісні «Знаєш, Таня» й «Колыбельная» популярного українського гурту «Валентин Стрикало»), але, поза сумнівом, – сучасна й органічна у контексті спектаклю, адже базується на «інтонаційному словнику епохи» (термін геніального теоретика-музикознавця Бориса Асаф'єва), тобто є близькою та зрозумілою сьогоденним слухачам.

Робота усіх шести акторів, зайнятих у виставі, заслуговує високої оцінки. Кожний максимально віддався логіці образу й намагався відтворити його якнайповніше. Хоча найбільше хотілося б виділити Марину Клімову (Таня) і Вадима Головка (Сергій). Їхні герої видалися найбільш багатограними, неоднозначними, яскравими й несподіваними водночас.

Мене особисто вистава збентежила й приголомшила, змусила задуматися над багатьма речами. Зокрема, це проблеми сучасної молоді та розмисли над її майбутнім у нашій країні, зараз такій непевній щодо подальшого шляху.

Анна Липківська:

Станіслава Жиркова можна вважати популяризатором сучасної білоруської драматургії в Україні: після двох п'єс Дмитра Богославського – «Любов людей» і «Тато, ти мене любив?» – він звернувся до «С училища» Андрія Іванова, причому для афіші змінив цю назву на «Вона його любила». Слово «любов» у всіх трьох заголовках не випадкове: це – такі собі історії «о странностях любви», яка не дає спокою персонажам, котрі найчастіше хоча й активно вживають це поняття, але доволі погано уявляють собі, що ж воно таке. «Життя без любові – не життя, але коли вона є, то невідомо, чи це на краще», – приблизно такий висновок можна зробити з цієї «трилогії». Або – «весь світ проти любові», якщо хочете.

Тексти молодих білоруських авторів легко піддаються адаптації до української сцени – з одного боку, вони доволі близькі нам і придатні для «перекладу» на мову вітчизняних реалій (включно із суржилом), з іншого – надають необхідну дистанцію, аби сприймати персонажів та колізії у дещо іншій «оптиці», ніж якби вони були змальовані з української «натури».

Тут є ще один нюанс, який варто зауважити: Жирков використовує ці тексти з дещо провокативною метою – «Любов людей» була його першою виставою у Молодому театрі, і без такої «розминки» навряд чи відбулася б і стала такою, якою стала, наступна – «Сталкери».

Що ж до «Вона його любила» подібна мотивація навіть очевидніша: збурити спокій у театрі, котрий розпочав процес «перезавантаження», змусити публіку говорити про нього – неважливо, позитивно чи негативно, аби лишень відгукувалися (мовляв, а ви чули, що глядачі там прямо на сцені сидять? А правда, що в театрі Ва-

силька матом лаються? і т. ін.).

Отже, на великій сцені, де публіка розташовується по периметру, а задником слугує стіна, яка відділяє кін від глядної зали, Жирков реалізує підхід, добре пропрацьований ним на сцені малій, – ставити гіперреалістичні тексти не напряду, не «в лоб», не побутово-життєподібно, а з елементами інтерактиву, з різкими «стопами», «зрізками», «флешбеками», з чіткими відбивками (темпоритмовими, світловими, тембральними, звуковими, інтонаційними) між різноманітними жанрово-стильовими «блоками», із використанням популярної молодіжної музики («Знаєш, Таню...» рок-гурту «Валентин Стрикало» – лейтмотив вистави, тут на руку ще й текстовий збіг з іменем героїні).

Зони підкресленої, фарсової театралізації, навіть, сказати б, «естрадизації», чергуються на кону із поодинокими «тихими» вкрапленнями, де спадають маски (а тут кожний герой – маска, шаблон, тип, причому не стільки життєвий, скільки «кіношно-маскультовий»: ПТУ-шниця з околиці, яка намагається здаватися дорослою та досвідченою, класична одеська мама, алкоголік – тягар для родини, кримінальник, мажор-кокаїніст, «препод-ботан»), і персонажі постають безпорадними й нещасливими. Режисер, до того ж, насичує виставу суто одеськими реаліями (назви районів міста, специфічні місцеві жарти – але це справжня, сучасна Одеса, а не спалюжена поганою естрадою «одещина») та залишає виконавцям територію, де вони виступають від власного імені: незлобиво «приколюються» зі свого театру, одне з одного як акторів, з тих, хто перебуває серед глядачів саме на поточному показі (дісталось і експертам «ГРИ»), обговорюють режисера, своїх героїв тощо.

В результаті виходить вибухова суміш виражальних засобів, котра працює на головну мету: подати справді жакливу колізію п'єси (учениця щиро закохується у свого викладача, а він, аби вибратися з бідності, викладає в Інтернеті відео позбавлення її цноти; зрештою, героїно з ревності вбиває сусід-рецидивіст) так, аби її взагалі можна було сприйняти, відчувати, але щоб це не виглядало ані нагнітанням страхіть, ані театральною «бутафорією», імітацією правди. Непрямим ходом – до співчуття та моральних висновків: таким є шлях, запропонований С. Жирковим і театром імені В. Василька, котрий відважився на новий, доволі ризикований для себе крок.

Те, що такий шлях вірний, випала можливість пересвідчитися на обговоренні спектаклю після одного з прем'єрних показів: інтелігентна публіка – педагоги, студенти, психологи, лікарі – менш за все звертала увагу на ненормативну лексику, яка лунала зі сцени, натомість відверто спілкувалася з акторами та режисером й дуже серйозно й глибоко міркувала про виставу і про те життя, яке з неї постає (ледве не єдиний випадок у моїй театрознавчій практиці такої от продуктивної дискусії з глядачами – як правило, це провальний формат).

Виконавці у виставі виглядають справжнім ансамблем, вони згуртовані та завязі. Постановник надає їм можливість миттєво переключати «реєстри», поставати то гострохарактерними, то ліричними, перебуваючи у постійній динаміці. Тут особливо проявляється контраст із суто «режисерськими» постановками І. Уривського, а надто – з «Одруженням», «сусідом» вистави «Вона його любила» у лонг-листі фестивалю-премії «ГРА»: Марина Клімова, Вадим Головка, Костянтин Кириленко та Володимир Романко (підтримані старшими – Іриною Охотніченко та Ігорем Геращенко) постають тут живими та різноманітними, а не просто старанними й обмеженими у засобах виконавцями волі режисера та балетмейстера.

С. Жирков у виставі «Вона його любила» загалом лишився у рамках свого фірмового стилю (хоч і з деякими новими, парадоксальними рішеннями), але постає питання: чи варто відмовлятися від того, що справді умієш робити, від підходів, котрі реально «працюють», коли вони йдуть на користь і театрові, і глядачеві?

Людмила Олтаржевська:

Ця вистава – красномовний приклад того, що відкритий театральний простір, можливість працювати в різних країнах не лише сприяють особистому розвитку конкретного українського режисера, але й здатні здетонувати цікаві проекти для українського театру. Як розповідає Стас Жирков, ідея цієї п'єси виникла під час режисерської лабораторії під Мінськом. Автор соціальної драми – білоруський драматург Андрій Іванов (у співавторстві зі Стасом Жирковим). Історія кохання «петеушниці» Тані до свого викладача, за задумом режисера, могла статися, наприклад... в Одесі. Ну а право доводити, що кохання може не вкладатися у загальноприйняті рамки, бути щирим, навіть якщо говорити про нього впереміжку з матюкчям – це індивідуальна справа кожного-го незалежно від місця проживання.

Ще одна особливість постановки, яка вартує уваги в контексті новітньої історії українського театру, – вона стала можливою у тому числі і завдяки новій директорці Одеського музично-драматичного театру імені В. Василька Юлії Пивоваровій, яка й почала запрошувати до співпраці провідних режисерів країни.

Аби максимально наблизити глядачів до історії Тані, Стас Жирков запросив публіку на сцену. Розсадивши її на відстані кількох метрів від акторів, вручивши кожному по умовній лупі, він підштовхує глядачів до думки, що подібна трагедія цілком може трапитися, скажімо, у сусідньому під'їзді чи в родині доньчиної приятельки. Разом з тим, історію про кохання, зраду та зневіру режисер не залишає десь на побутовому рівні і пропонує глядачам переосмислити... проблему зайвих людей. Людей, які сповідують примітивні цінності і лише здогадуються, що життя може бути інакшим. Яких не навчили кохати, але при цьому їхня потреба у коханні нікуди не зникла. Два акти вистави мають різне емоційне забарвлення: перший – це сміх, елементи клоунади, показова карикатурність окремих героїв; другий – ефект каміння, що падає з неба, процес збирання якого, як показує досвід, ще ніколи не був радісним і безтурботним.

Оскільки автором музичного та художнього оформлення є сам режисер, до художньої цілісності вистави навряд чи можуть бути особливі зауваження. Ефектно і... дещо очікувано, знаючи попередні роботи Стаса Жиркова, виглядали неонові лінії, які герої перетинали неодноразово, так само, як і протягом сюжету неодноразово нехтували умовними морально-етичними кордонами. Яскраві вкраплення – червоні песик, кеди та спідниця Тані з фатину, мов у принцеси, – розбавляли мінімалізм сценічного простору, додаючи нервовості

досить спокійним, на перший погляд, кольорам. Ну, а композиція гурту «Валентин Стрикало» «Знаєш, Таня» у цій виставі стала справжньою вишенькою на торті.

Одеські актори з режисером Стасом Жирковим співпрацювали вперше. Але після перегляду вистави у цьому можна було й засумніватися – всі, хто виходив на сцену, наповнювали режисерську конструкцію потрібним змістом і чіткими наголосами. І хоча вислів «актор купається у ролі» вже давно належить до категорії штампів, все ж таки про акторські роботи в цьому спектаклі хочеться висловитися саме так. Одна лише Марина Клімова примушувала глядачів декілька разів змінювати думку про свою Таню: ця «гопниця» – жертва? відьма? наївна простачка? Її засуджувати – чи їй співчувати?...

Серед фіналістів фестивалю «ГРА» ця вистава точно не загубиться. Саме вона, на мій погляд, здатна викликати чи не найбільший ажіотаж серед глядачів молодшого покоління.

Світлана Максименко:

Вистава «Вона його любила» за п'єсою сучасного білоруського драматурга Андрія Іванова в режисурі Стаса Жиркова на сцені Одеського академічного українського музично-драматичного театру імені В. Василька – той випадок у мистецтві, який стає ПОДІЄЮ. Саме такою театральньо-мистецькою подією стала зустріч на чорноморській землі білоруського автора й відомого та амбітного молодого українського режисера з наймолодшим поколінням (у своїй більшості) акторської групи Одеського театру імені В. Василька. Вони зуміли професійно та по-людськи чесно і відповідно до запропонованих режисером завдань створити «універсальну» казку про кохання вчорашніх тінейджерів, які по-справжньому покохали вперше... і що з цього вийшло. «Кожен любить, як уміє!» – цим слоганом і лейттемою пояснюється актуальність вистави, її затребуваність, надто, в соціально-неблагополучний час та в нестабільному суспільстві.

Оригінальність режисерського задуму та його сценічне втілення полягає в тому, що, по суті, з «чорнушної» драматургії (у виставі використовується ненормативна лексика, її герої – з неблагополучних родин, у декого – проблеми із законом) Стас Жирков створює глибоко драматичну, наближену до античної трагедії (у природі акторського існування на сцені) виставу.

Художня цілісність її (сценографія, костюми, музичне та пластичне рішення) вмотивована виразним авторським концептуально-режисерським рішенням. Така історія може трапитись сьогодні в Одесі, Львові, Донецьку, Харкові. Або у вашому чи сусідньому домі... Скрізь, де є неблагополучні і благополучні сім'ї. Постановник відтворює типовий урбаністичний простір початку третього тисячоліття, населяючи його типовими характерами-героями. Сценічний майданчик є впізнаваним і функціональним: дім, школа, офіс, кабінет (важко, як на мене, це оформлення, бодай воно і дієве, назвати сценографією). Світло, відповідно, або тьмяно-комп'ютерне, або тривожно-криваве... Стіл набуває багатьох значень: місце праці, «ложа» кохання, арена суперечок, екран комп'ютера тощо.

Особливою принадою цієї вистави є її актори: Марина Клімова (Таня), Вадим Головка (Сергій), Костянтин Кириленко (Славик), Володимир Романко (Костя), Ірина Охотніченко, заслужена артистка України (Мама), Ігор Геращенко, заслужений артист України (Тато).

За передбачуваності режисерських прийомів творчого почерку С. Жиркова (що притаманне і даній постановці), усе ж одеська вистава має особливий, потужний, живий енергетично-акторський посыл, що вирізняє її серед інших у творчому доробку режисера.

Герої вистави: Славик – мажор, який задля адреналіну провокує майбутню трагедію; Мама Сергія – самотня жінка, котра прагне одружити сина; песик – французький бульдог; Батько Тані – деградований алкоголік, закоханий у Таню Костя, котрого випустили з в'язниці, аби той знову «загримів» туди... Кожний з акторів творить тип, який одночасно є й яскраво-індивідуальним ХАРАКТЕРОМ. У цьому принада та запорука успіху вистави.

За всієї художньої недовершеності драматургічного матеріалу та його схематичності акторам на чолі з режисером вдалося подолати літературні недоліки твору, створивши повнокровну, ансамблеву, яскраво-індивідуалізовану, живу, універсальну виставу. Її сприймають глядачі найширшої вікової категорії.

Вищенаведені аргументи дають підстави віднести «Вона його любила» на сцені Одеського академічного українського музично-драматичного театру імені В. Василька до числа найкращих вистав в Україні.

Яна Партола:

Вистава С. Жиркова – як завжди смілива і провокативна, як завжди – про наше сьогодення. Режисер досить вільно обходить із текстом п'єси А. Іванова, насичуючи її реаліями сучасної Одеси, специфічним сленгом і ненормативною лексикою, що разом із форматом сценічної подачі надає виставі практично документального звучання.

Відверта і нічим не прикрита гра акторів видається деяким глядачам навіть надмірною оголеністю, ніби театр неприпустимо порушує бар'єри їхнього особистісного простору. Не в останню чергу подібний ефект спричиняє спосіб розташування глядачів безпосередньо на сцені. Герої вистави – мов на долоні. Вони наче і знають про присутність глядачів, але поводять себе так, ніби нікого навколо немає. За потребою апелюють до глядача, але як до віртуального співрозмовника в мережі, а тому особливо не очікують відповіді, і тим більше не розраховують, що хтось спостерігає за ними. Актори проголошують свої монологи перед мікрофоном у темряву глядацької зали, що знову відсилає нас до публічної самотності дописувача у соцмережах. Саме прагнення проаналізувати, зафіксувати зміни, які несуть за собою віртуальні світи, їх вплив на сучасну людину, її почуття, психіку, вчинки, здатність розрізняти, де межа між віртуальним і реальним, досліджує постановник у виставі.

Кліпова хаотичність епізодів, короткі рубані репліки, немов пости у фейсбуці... Мінімалістична декорація в стилі хайтек не обтяжена побутовими деталями. Персонажі постають на сцені у дещо шаржованому вигляді, в міру брутальними, з елементами дозованого кітчю. Усе це могло б здатися фарсом, пародією на реальність, але на жаль, обертається страшною буденністю, неприкритою, не прикрашеною правдою життя. Чи дійсно хтось когось любив у цій історії, чи хтось когось любить в цьому реальному світі?..

Алла Підлужна:

Сюжет п'єси «С училища» білоруського драматурга А. Іванова режисер С. Жирков переносить на український ґрунт. Зі зрізу цього гостросоціального матеріалу режисер вибудовує відверту та шокуючу картину – портрет сучасної епохи. У жанрі фарсу, доведеного до абсурду, подається історія закоханості студентки місцевого училища у свого викладача філософії.

Для вистави використовується велика сцена театру, де глядачі розміщені по периметру навпроти глядної зали. Вона закрита від споглядання своєрідною четвертою стіною, що стає вже елементом сценографічного оформлення вистави «Вона його любила». Основною деталлю сценографії є великий стіл, розташований на порожній сцені посередині, біля нього – чотири стільці. Цей простір чимось нагадує прозекторську. Метафора виразна – на столі відбудеться своєрідний «розтин» ситуації з метою діагностування подій і часу.

Те, що бачать глядачі, не сприймається як театр: відчуття, ніби вони потрапили у чиєсь реальне жакливе життя. Увесь набір реалій впізнаваної сучасності – характерний галас базару, суржик наполовину з матом, молодики зі слідами кокаїну на обличчі, розмови про обов'язковий фейсбук з неодмінними лайками... Сучасний сюжет про Джульетту і Ромео потворний. Студентка Таня існує у своїй свідомості в ролі принцеси і їй хочеться такого ж казкового кохання, а справжнє життя – безперспективне й безпросвітне. Вигадавши любов до свого вчителя, вона повірила в неї і вирішила будь-що добитися свого. Загнаний у кут напором дівчини, вчитель здається.

Загальний портрет часу складається з окремих «фарб» – колоритних героїв вистави: матері Сергія, його друга, батька Тетяни, її колишнього приятеля, що тільки-но вийшов із в'язниці. Кожний з них – уособлення соціального типажу. Ситуація, в якій вони існують, навмисно загострено доведена до абсурду. Вони розмовляють один з одним і нічого не чують, не сприймають. Байдужість до рідних людей доведена до крайнощів.

Побудована як низка відвертих, емоційно-надричних, динамічних сцен, вистава вражає відчуттям грубої правди, справжності, вивернутості назовні. Інша справа, чи хочеться сприймати цю правду, та художній вирок часові – вбивчий!

Акторське виконання – на найвищому рівні майстерності. Кожний актор працює у заданій манері відвертості й брутальності максимально органічно. Знайдена переконлива пластична характеристика кожного образу, актори прискіпливо тримаються достовірності, відшукуючи точні риси міміки, потрібної пластики, необхідно-го характерного мовлення.

Реалізм вистави шокує, фантасмагорія буття талановито тлумачиться театром. З якою метою? Запропонувати свій рецепт? Дати відповідь? Завдання мистецтва – лише констатувати. Театр «поставив» перед глядачем дзеркало. Дивіться на себе, жахайтесь і щось робіть з цим, врешті-решт!

